

1. Utrivning av fungerande vattenkraftverk

Enligt vår sammanställning har ägarna till 40 elproducerande småskaliga vattenkraftverk under de senaste åren, till följd av olika myndighetsingripanden, tvingats riva sina anläggningar. Antalet utrivningar ökar i takt med att omprövningen enligt NAP fortskrider. Av de domar som hittills vunnit laga kraft har ungefär hälften lett till utrivning.

Hur många ytterligare utrivningar av fungerande småskaliga vattenkraftverk anser ert parti är acceptabla? Vilka konkreta åtgärder vill ert parti genomföra?

Liberalerna vill inte se några onödiga utrivningar. Vi vill se åtgärder som ger riktiga biologiska förbättringar i sjöar och vattendrag. Regeringen och Liberalerna har nyligen gjort lagändringar för att säkerställa att alla undantagsmöjligheter ska utnyttjas i Sverige. Fler åtgärder kan bli aktuella om detta inte uppnår önskad effekt. Dessutom utreder vi hur EU:s krav på vattenmiljö i anslutning till Natura 2000-områden ska kunna implementeras bättre i svensk lagstiftning för att inte hota vattenkraftsproduktionen.

2. Elberedskap och totalförsvar

Den småskaliga vattenkraften kan bidra med lokal elproduktion, reglerförmåga, stödtjänster, dödnätsstart och ödrift.

Hur vill ert parti stärka den småskaliga vattenkraftens roll för Sveriges elberedskap, civila beredskap och totalförsvar? Vilka konkreta åtgärder vill ert parti genomföra?

Enskilda kraftverks betydelse för kraftsystemet är - efter de ändringar regeringen under Liberalernas ledning genomfört under mandatperioden - nu utgångspunkten för miljöprövningen. Det viktigaste är att omprövningen genomförs på ett ordnat och rationellt sätt, så att branschen kan tas ur det limbo den är i nu. Småskalig elproduktion är mycket viktig för beredskapen. Enskilda kraftverk kan vara helt avgörande för kraftsystemets funktion. [Vi har satsat 125 miljoner kronor på förstärkt elberedskap, genom Svenska Kraftnät.]

3. Natura 2000

Havs- och vattenmyndighetens senaste genomgång visar att betydligt fler vattenkraftverk än tidigare bedömts omfattas av Natura 2000. Svenska kraftnät har samtidigt framhållit att den nuvarande tillämpningen kan få oacceptabla konsekvenser för det svenska elsystemet.

Anser ert parti att den svenska tillämpningen av Natura 2000 behöver förändras? Om ja, på vilket sätt?

Ja, tillämpningen behöver bli tydligare. Havs- och vattenmyndighetens genomgång visar att fler kraftverk än väntat berörs, och Svenska kraftnät varnar för oacceptabla konsekvenser för elsystemet. Liberalerna har tagit initiativ till en utredning som ser över hur Natura 2000-regelverket är implementerat i svensk lagstiftning. Regeringen har också gett HaV, Svenska kraftnät och Energimyndigheten i uppdrag att ta fram vägledning för hur en nationell effektiv tillgång till vattenkraftsel ska vägas in i Natura 2000-prövningen. Liberalerna ser att Sverige också behöver föra en aktiv och offensiv dialog med EU-kommissionen, så att vi får en rimlig balans mellan olika intressen. Utgångspunkten ska vara att verksamheter som fanns på plats före 2001 ska anses vara förenliga med Natura 2000-skyddet.

4. Vattenkraftens Miljöfond

På grund av kraftigt ökande kostnader för omprövningarna har Vattenkraftens Miljöfond begränsat ersättningen till 6,5 miljoner kronor per kraftverk. För vissa verksamhetsutövare innebär detta att utrivning riskerar att bli det enda ekonomiskt möjliga alternativet.

Anser ert parti att detta är en acceptabel utveckling? Om inte, hur vill ni lösa problemet?

Vi har lagt stor möda på att rationalisera omprövningen och myndigheternas handläggning, för att fondens pengar ska gå till rätt saker - nämligen ändamålsenliga miljöanpassningar. I dag går allt för mycket till den rättsliga processen. Många regelförändringar har genomförts, och vi förväntar oss att handläggningen kommer att ske effektivare med tiden. När alla möjligheter är uttömda vad gäller regelförändringar måste vi komma ihåg att NAP bygger på en överenskommelse där den storskaliga kraftproduktionen lovat att finansiera miljöåtgärder för den småskaliga kraftproduktionen. Om finansieringen tryter behöver staten undersöka hur fonden kan fyllas på så att planens ambition kan fullföljas.

5. Vattenmyndigheterna

Vid vattenmyndigheternas fastställande av miljökvalitetsnormer ska EU:s ramdirektiv för vatten tillämpas så att miljöhänsyn vägs mot andra viktiga samhällsintressen. Många verksamhetsutövare upplever att denna avvägning inte sker i praktiken.

Anser ert parti att dagens tillämpning uppfyller EU-rättens krav? Om inte, vilka förändringar vill ni genomföra?

Nej, avvägningen mot andra samhällsintressen har tidigare inte gjorts fullt ut. I regeringsställning har vi förändrat reglerna för när ett vatten ska anses ha väsentligt förändrad fysisk karaktär, och för bestämningen av miljökvalitetsnormerna. Syftet med detta är att ramdirektivet för vatten inte ska tillämpas strängare än nödvändigt. Det behöver också förtydligas att anläggningar tillståndsgivna före 2001 är förenliga med Natura 2000-skyddet av värdefull natur.

6. Kraftigt modifierade vatten (KMV)

Riksdag och regering har beslutat att möjligheten att klassificera vattenförekomster som kraftigt modifierade vatten (KMV) och att använda mindre stränga krav ska utnyttjas fullt ut inom EU-rättens ramar. Många verksamhetsutövare upplever att detta inte får genomslag i den praktiska tillämpningen.

Vad anser ert parti är orsaken till detta och vilka åtgärder vill ni vidta?

Det stämmer att det inte haft genomslag tidigare. Det beror på att implementeringen av art- och habitatdirektivet skedde under en politisk ledning som inte ville att undantagen skulle utnyttjas. Vi har genomfört förändringar av regelverket och arbetat med myndigheterna för att tillämpningen ska bli väsentligt annorlunda i framtiden. Vi är beredda att göra mer, om det behövs.

7. Samverkan i NAP-processen

Många verksamhetsutövare upplever att samverkan mellan länsstyrelserna och verksamhetsutövarna inte fungerar som avsett. Konsekvensen blir att fler frågor hänskjuts till mark- och miljödomstolarna, vilket leder till längre handläggningstider, ökade kostnader och en mycket lång genomförandetid för NAP.

Hur vill ert parti förbättra samverkansprocessen och skapa en mer effektiv och rättssäker omprövning?

Myndigheterna måste arbeta utifrån ett ändamålsenligt och tydligt regelverk, och de måste styras så att de premierar samverkan. Det är viktigt med ett ömsesidigt förtroende mellan myndigheter och branschen. Det är också viktigt att kraftsystemperspektivet belyses i samrådet och därför har Svenska kraftnät och Energimyndigheten fått förtydligade uppdrag om att delta.

8. Riksdagens intentioner

Riksdagen och regeringen har vid flera tillfällen uttalat hur den nationella planen ska genomföras. Många verksamhetsutövare upplever ändå att myndigheternas tillämpning inte överensstämmer med dessa intentioner.

Delar ert parti den uppfattningen? Om ja, vilka förändringar vill ni genomföra?

Ja, delvis. Det snåriga regelverket och komplexiteten att tillämpa art- och habitatdirektivet har gjort att tillämpningen inte fungerat som det var tänkt. Därför har vi använt vårt inflytande under den senaste mandatperioden för att förändra det svenska regelverket och styra myndigheterna.

9. Den småskaliga vattenkraftens framtid

Den småskaliga vattenkraften producerar förnybar och planerbar el samt bidrar till lokal elförsörjning, elberedskap och levande kulturmiljöer.

Vilken roll anser ert parti att den småskaliga vattenkraften ska spela i Sveriges framtida elsystem och vilka politiska åtgärder vill ni genomföra för att stärka dess långsiktiga förutsättningar?

Den småskaliga vattenkraftens framtid är beroende av att vi lyckas genomföra omprövningen och på så vis kan befria branschen från den osäkerhet som råder i dag. Att få på plats ett regelverk och en tillämpning som uppfyller EU-kraven (men inte går utöver dem!) så att omprövningen kan genomföras, är den enskilt viktigaste åtgärden för branschens framtid. Alla parter kommer att behöva kompromissa, men alla parter tjänar också på att vi kommer ur det rådande limbot. Även ur ett miljöperspektiv [DW1] är den nuvarande situationen en nackdel, eftersom att få verkligt ändamålsenliga anpassningar och åtgärder kommer på plats.